

სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის განხორციელების და მისი დასვის ღონისძიებები

რეზიუმე

ნაშრომში განხილულია საინვესტიციო პროცესის დაცვის ეკონომიკურ-სამართლებრივი მექანიზმები საქართველოში. გაანალიზებულია 90-იანი წლების დამანგრეველი გარემოების ზემოქმედება საინვესტიციო პროცესებზე. აქედან გამომდინარე ნაშრომში მთავარი ყურადღება გამახვილებულია ყოველი მოქალაქის კონსტიტუციურად გარანტირებული უფლებების დაცვაზე სახელმწიფოს მხრიდან. აღნიშნულიდან გამომდინარე ხაზგამდგომი ინვესტიციების უფლებები, მათი ურთიერთქმედება და თანამშრომლობა სახელმწიფო სტრუქტურებთან. საინვესტიციო პროცესის დროს წარმოქმნილი სადაო ურთიერთობების გადაჭრის ოპტიმალური გზები.

ძირითადი სიტყვები: ეკონომიკა, გარანტია, სახელმწიფო, ინვესტიცია.

შეჯამება

როცა განვიხილავთ „სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობას“ და „საინვესტიციო საქმიანობის სახელმწიფოს მხარდაჭერას“ უნდა აღინიშნოს, რომ სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული ინვესტიცია არის ძირითადი ნაწილი სახელმწიფო მხარდაჭერაში, თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ მხარდაჭერა სახელმწიფოს მხრიდან ხორციელდება არა მხოლოდ კერძო პირების მიმართ (სტიმულირების ფუნქცია), არამედ მთლიანად სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ინტერესებიდან გამომდინარე (განვითარების ფუნქცია).

ძირითადი ტექსტი

სახელმწიფო მხარდაჭერა არ შეიძლება მთლიანად გაიგივებული იქნეს მხოლოდ ფინანსურ და ეკონომიკურ ღონისძიებებთან. ის თავისთავად ასევე გულისხმობს მთელ რიგ საორგანიზაციო, სამართლებრივ და სხვა ხასიათის ღონისძიებებს, რომლებიც მიმართულია საინვესტიციო საქმიანობის განვითარებისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნისაკენ. ზემოაღნიშნული მსჯელობა საფუძველს გვაძლევს

თეა კვაბზირიძე

**ეკონომიკურ მეცნიერებათა
დოქტორი**

E-mail: t.kvabziridze@gmail.com

ლაშა ბაბრატიონი

**აზერბაიჯანის სახელმწიფო
ეკონომიკური უნივერსიტეტის
დოქტორანტი**

E-mail: lashab1989@gmail.com

ნატო ნატროშვილი

სტუ-ს დოქტორანტი

E-mail: natroshvili1981@gmail.com

გავაკეთოთ დაკვნები.

პირველ რიგში სახელმწიფო ინვესტიცია წარმოადგენს მატერიალურ, არამატერიალურ და ფინანსურ აქტივს, რომლის მიმართაც (დაბანდება) ხდება სახელმწიფოს მიერ შექმნილი სპეციალური ფონდების მიერ, რომლებიც თავიანთ საქმიანობას ეწევიან სახელმწიფოს დავალებით ან თავიანთი სახელით, საბიუჯეტო, საკუთარი ან სესხად აღებული ფინანსური რესურსების მეშვეობით საქართველოს მთლიანი სოციალურ ეკონომიკური განვითარებისათვის.

ამაში ჩართულია როგორც ცენტრალური ისე რეგიონალური ხელისუფლება, მუნიციპალიტეტები. აღნიშნული მიმართულია ქვეყნის ინოვაციური სისტემის განვითარებისკენ, კერძო პირების საინვესტიციო აქტივობის სტიმულირებისაკენ. მათთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნის ერთერთი მნიშვნელოვანი ასპექტი არის სახელმწიფოს მონაწილეობა საინვესტიციო პროექტის შექმნაში. აღნიშნული ემსახურება საერთო სახალხო მიზანს – შენარჩუნდეს და გაიზარდოს სახელმწიფო საკუთრება.

მეორე მნიშვნელოვანი ფუნქცია სახელმწიფო ინვესტიციების არის – განვითარებადი, მასტიმულირებელი და საინფორმაციო ხასიათი. ინვესტირების მეშვეობით სახელმწიფო ახორციელებს კაპიტალდაბანდებას ეკონომიკის განვითარებულ მიმართულებებში, ასევე სოციალურ სფეროში, რომლებსაც საერთო ეროვნული ხასიათი აქვთ, მაგრამ, რომლებიც უზრუნველყოფენ მაღალეფექტურობას. (განვითარებად ფუნ-

ქციას) სტიმულს აძლევს სუბიექტებს ეკონომიკური საქმიანობისათვის, რათა განახორციელონ ინვესტიცია საკუთარი სურვილისა და საერთო-საზოგადოებრივი ინტერესის გათვალისწინებით (მასტიმულირებელი ფუნქცია), ასევე უზრუნველყოფს ინვესტორების ინფორმირებულობას ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების მდგომარეობაზე, რაც ქვეყნის საინვესტიციო-სამართლებრივ პოლიტიკას მატებს სტაბილურობისა და გამჭვირვალობის ეფექტს. (საინფორმაციო ფუნქცია)

მესამე, საინვესტიციო საქმიანობა დაკავშირებული სახელმწიფოსთან წარმოადგენს მიზამიმართულ და დაგეგმილ კაპიტალდაბანდებების ერთობლიობას სხვადასხვა სოციალურ-სამართლებრივ საკითხებში, რომლებიც მიმართულია სახელმწიფო ქონების გაზრდაზე, შენარჩუნებაზე და შექმნაზე.

მეოთხე განსაკუთრებულობა სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის ესაა:

- 1) მისი მიზანი განახორციელოს საინვესტიციო კაპიტალდაბანდებით.
- 2) სახალხო მიზნების განხორციელება – საერთო ეკონომიკური მოგების მიღების მიზნით.
- 3) სახელმწიფოს განსაკუთრებული დამოკიდებულება ინვესტიციის განმახორციელებელ ორგანიზაციებთან.
- 4) მისი კავშირი საინვესტიციო ბაზართან.
- 5) სახელმწიფო ინვესტირების სისტემატიზაცია.

6) ესაა სახელმწიფოს ქმედუნარიანობა სხვადასხვა საფინანსო სამქიანობაში, რაც განაპირობებს მის შესაძლებლობებს, რომელიც მიმართულია სახალხო ინტერესების დაკმაყოფილებაზე და ადასტურებს მისი საფინანსო სამართლის ნორმებით რეგულირების შესაძლებლობას.

7) სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობის არსი გამოიხატება მის მარავალმხრივ ფუნქციაში რომელიც მოქმედებს ორი მიმართლებით: სახელმწიფო ინვესტიციების განაწილება და განთავსება, ამასთან ისინი ხორციელდება სხვადასხვა მეთოდებით და სახელმწიფო ინვესტიციების განაწილებაზე საკითხის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღება.

სახელმწიფო საინვესტიციო საქმიანობას, როგორც ერთიან სოციალურ რეალობას აქვს გამოხატული ფორმები, რომლის ქვეშ მოიაზრება სხვადასხვა სახის ეკონომიკური და სოციალური ხასიათის ურთიერთობები, რომელიც წარმოიშობა სახელმწიფო საინვესტიციო აქტუობისას, რაც თავის მხრივ განაპირობებს გარკვეული მიმართულებების ფარგლებში მოქმედების

ფორმების შექმნას.

ძალზედ მნიშვნელოვანია ინვესტიციების მართვა და მთლიანობაში სახელმწიფოს მიდგომა ეკონომიკური პოლიტიკის თვალსაზრისით. საქართველოში საინვესტიციო გარემო, ინვესტიციების საფინანსო რეგულირება პირდაპირ კავშირშია ქვეყნის საინვესტიციო გარემოს შექმნაში. მისი დადებითი და უარყოფითი მხარეების შეფასებაში, რომელიც როგორც ზემოთ აღნიშნულ სახელმწიფოს მიერ დაარსებული შესაბამისი სტრუქტურების მოვალეობაა და ინფორმაციულ ხასიათს ატარებს პოტენციური ინვესტორებისათვის. ინფორმირებულობა გულისხმობს ასევე ქვეყნის პოლიტიკურ, სოციალურ და ეკონომიკური მდგომარეობის სტაბილურობას. სწორედ აღნიშნული ფაქტორები ქმნის ინვესტორისათვის ხელსაყრელ და მიმზიდველ საინვესტიციო არეალს.

ზემოაღნიშნული ფაქტორების გათვალისწინების გარეშე უცხოელი ინვესტორისათვის იქმნება საინვესტიციო რისკის ფაქტორები, რაც ხელს უშლის მას კაპიტალდაბანდებების განხორციელებაში.

სახელმწიფო საინვესტიციო აქტივობა გამოხატავს საზოგადოების ინტერესებს და ემსახურება სოციალური გარდაქმნებს, ამ მიმართულებით იგი წარმოადგენს მოქმედ და მძლავრ იარაღს.

ერთერთი მნიშვნელოვანი მიმართულება სახელმწიფო საინვესტიციო პოლიტიკის განხორციელებაში წარმოადგენს ქვეყნის საფინანსო პოლიტიკა. იგი განაპირობებს შიდა ეროვნული და უცხოური კაპიტალის მოზიდვას ეკონომიკის განვითარების მიზნით.

უკანასკნელ წლებში საქართველოს ძირითადი მიზანი და შესაბამისად ქვეყნის კურსი მიმართული იყო ეტაპობრივად გაუმჯობესებინა ქვეყნის საინვესტიციო გარემო და გაეზარდა მთლიანი შიდა პროდუქტი (მშპ), რომლის საფუძველიც უნდა ყოფილიყო შეწონილი მაკროეკონომიკური პოლიტიკა, სტაბილური კანონმდებლობა, ასევე ინვესტორების ეფექტური ეკონომიკური დაცვის ბერკეტები.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ საინვესტიციო საქმიანობის რეგულირება და სასამართლო პრაქტიკა ასევე მნიშვნელოვან როლს თამაშობს საინვესტიციო კლიმატის შეფასების საკითხში. ეროვნულ ეკონომიკაში რეალური ინვესტიციების მოზიდვის გზები და საშუალებები არის იურიდიული პირების საკუთარი სახსრები, საბიუჯეტო ინვესტიციები, კომერციული ბანკების საკრედიტო-საინვესტიციო საქმიანობა, უცხოური ინვესტიციები, თავისუფალი

სავაჭრო ზონების განვითარება, სახელმწიფო ქონების პრივატიზაცია, საფონდო ბირჟის განვითარება, მოსახლეობის დანაზოგები და სხვა.

საინვესტიციო საქმიანობისათვის საჭირო გარანტიების შექმნა, დაცვის ეფექტური მექანიზმების სიმრავლე, ინვესტორის მიერ განხორციელებული კაპიტალდაბანდების უცილობელი დაცვა, ეს ყველაფერი ერთად ასრულებს გადამწყვეტ როლს ქვეყნის საინვესტიციო კლიმატისა და მიმზიდველობის საკითხში, როგორც შიდა ისე გარე ინვესტორებისათვის.

დემოკრატიის უდიდეს მონაპოვარს წარმოადგენს ადამიანის უფლებების და სოციალური ინტერესების დაცვა. სწორედ ამიტომ უცხოური ინვესტიციის მოზიდვისას, რომელიც გამოწვეულია ეკონომიკური და არა პოლიტიკური სტიმულებით თავს იჩენს საკითხები ინვესტორების ეკონომიკური უფლებების დაცვის თაობაზე.

საქართველოსათვის ამ გარემოებას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს, ვინაიდან 90-იან წლებში ერთი მხრივ მთლიანი შიდა ეკონომიკური პოლიტიკა იყო მძიმე მდგომარეობაში და ძნელად უწევდა კონკურენციას დასავლეთ ევროპისა ამერიკის ინვესტიციებთან მიმართებაში, მითუმეტეს გასათვალისწინებელია იმდროინდელი კრიმინალური ვითრება, რაც მეორე მხრივ იყო გადახვევაა დემოკრატიული პრინციპებიდან, კერძოდ ადამიანის უფლებების დაცვისგან (რაც გულისხმობს, როგორც პიროვნული ინტერესების, ისე ქონებრივ დაცვას), რომელიც დემოკრატიის უმთავრესი მონაპოვარია.

მრავალმხრივი ფინანსური ტრანშები საერთაშორისო სავალუტო ფონდის მხრიდან, პირდაპირი ფინანსური შემოსულობები საზღვარგარეთის ქვეყნებიდან, რომელიც მოდიოდა საქართველოს ბიუჯეტზე, როგორც წესი ხორციელდებოდა საერთაშორისო კრედიტების სახით და ატარებდა გამოხატულ პოლიტიკურ ხასიათს და არა ეკონომიკურ საფუძველს. ამგვარი სახსრების შემოდინება იყო მთლიანად ქვეყნის პოლიტიკური გარემოს მდგომარეობის გათვალისწინებით და არა ეკონომიკური, რაც არაჯანსაღ გარემოს ქმნიდა ინვესტიციების განვითარებისთვის, რასაც ქვეყანა მიჰყავდა ცუდ შედეგებამდე, კერძოდ:

1. ხდებოდა თანხების მიტაცება და შემდგომში უკვე თანხის ახალი მფლობელების მიერ მათ ინვესტირება ხშირად დონორ ქვეყნებში.

2. ეს იწვევდა უნდობლობას ქვეყნისა და შიდა ინვესტორების მიმართ.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე მთავარ

პრიორიტეტად უცხოური ინვესტორებისთვის მაინც მნიშვნელოვანია ქვეყნის პოლიტიკური გარემო, თუ რამდენადაა ქვეყანა თავისუფალი კრიმინალისა და კორუფციისაგან.

ამასთან, მნიშვნელოვანია ყოველივე ზემოაღნიშნული გამყარებული და მოწესრიგებული იყოს საკანონმდებლო დენეზე, რაც ერთმნიშვნელოვნად გაცილებით მეტ გარანტიას შეუქმნის ინვესტორებს საინვესტიციო საქმიანობის განხორციელებისათვის.

აღნიშნული გამოცდილება ქვეყანამ შეიძინა სწორედ 90-იანი წლებიდან, როცა საზოგადოება მოუმზადებელი შეხვდა საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლას და არა მხოლოდ საზოგადოება არამედ სახელმწიფოც აღმოჩნდა მოუმზადებელი. ამ პერიოდში ქვეყნის ეკონომიკის კრიზისს ხელი შეუწყო აგრეთვე არასწორად გატარებულმა პრივატიზაციის პროცესმა, რომლის შედეგად გაუქმდა საწარმოები ერთი მხრივ, ხოლო მეორე მხრივ საზოგადოება დარჩა მოტყუებული, არ არსებობდა ნდობა საბანკო სექტორისადმი, რაც ასევე შეუძლებელს და უიმედოს ხდიდა ქვეყნის საინვესტიციო გარემოს. კრიზისს ხელი შეუწყო იმ დაბნეულობამ, რაც რესურსების და გასაღების ბაზრის შეზღუდვას მოჰყვა. ქვეყანაში სწრაფად განვითარდა ინფლაციური პროცესები, რაც არსებული ფულად-საკრედიტო სისტემის ცვლილებებით იყო გამოწვეული. ამ ეკონომიკურ კრიზისს ერთვოდა პოლიტიკური კრიზისი, რაც იყო ერთ-ერთი საფუძველი სამართლებრივი რეგულირების შესუსტების, რის გარეშეც დაუძლურდა ქვეყნის სამრეწველო და საფინანსო პოტენციალი.¹ ეს შესავალი გავაკეთე იმისათვის, რომ მკითხველისთვის შემეხსენებინა იმ პერიოდში არსებული მდგომარეობა და ის გარემოება თუ რამდენად მნიშვნელოვანია საინვესტიციო გარემო იყოს ჯანსაღი. ამის მიღწევის ერთ-ერთი მთავარი ღირებულება არის ის, თუ რამდენადაა დაცული და კონსტიტუციით გამყარებული ადამიანის უფლებები და თავისუფლებები. ამის ნათელი მაგალითია ქვეყნის კონსტიტუცია. კონსტიტუციის შესაბამისად „სახელმწიფოს მიერ დაცვა გარანტირებული აქვს ყველა ადამიანს და მოქალაქეს“, ხოლო დაუცველობის შემთხვევაში მას აქვს შესაძლებლობა თავისი უფლებები დაიცვას შესაბამისი კანონმდებლობის საფუძველზე სასამართლოში. კონსტიტუციით გამყარებულია ასევე საკუთრების უფლება. ერთერთი სფერო, სადაც კერძო საკუთრების

¹ თ. კვაბირიძე. საბანკო სისტემის სამართლებრივი უზრუნველყოფა და მისი გავლენა საბაზრო ეკონომიკის ეფექტიან ფუნქციონირებაზე. 2008, გვ. 11-12.

დაცვა იძენს სტრატეგიულ მნიშვნელობას ქვეყნის ეკონომის განვითარებისთვის არის საინვესტიციო საქმიანობა, და ეს ეხება როგორც შიდა ისე გარე ინვესტიციებს.

თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ მიუხედავად ზემოაღნიშნული დაცულობისა და მიმზიდველობისა შიდა და გარე ინვესტიციები გამოდიან მუდმივად ურთიერთ დაპირისპირებულ ფორმებად, რადგან ქვეყანაში არ არსებობს ინვესტორი, რომელიც ზრუნავს სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ინტერესებზე უფრო მეტად, ვიდრე საკუთარ მოგებაზე. ინვესტიციის მომხიბვლელობა არის სწორედ მისგან მიღებული შემოსავალი, ნებისმიერი ინვესტორის კომერციული ინტერესი.

სწორედ ეს ინტერესი უღვიძებს უცხოელ ინვესტორს განახორციელოს ინვესტიცია საზოგადოებრივ-სახელმწიფოებრივი ინტერესების დასაქმყოფილებლად (იმ ქვეყანაში, სადაც ინვესტირებას ახორციელებს). ამასთან, როგორც წესი სწორედ მაქსიმალური მოგებისა და ხარჯების ურთიერთთანხვედრაა მიზნის მიღწევის (ფულადი ინვესტიციის განხორციელების) მაქსიმალური ეფექტი, რაც მიიღწევა სახელმწიფოს ადგილობრივი ორგანიზაციების, მუნიციპალიტეტების და ბოლოს ეროვნულ-ეკონომიკური და ეკოლოგიური პრობლემების მინიმიზაციის შესაძლებლობის ხარჯზე.

მეორე მხრივ სახელმწიფო კონტროლი ინვესტირების პროცესში აუცილებელია, მაგრამ მეორე მხრივ ის არსებითად ზღუდავს ინვესტიციის ობიექტის შესყიდვას, არადა ყველანაირი სახის შეზღუდვა, რომელიც ზღუდავს კონსტიტუციურ უფლებას შესაძლებელია განხორციელდეს, თუ ის აუცილებელია კონსტიტუციური ნორმების დასაცავად თუ ის ეხება სხვა პირთა უფლებების დაცვას, ჯანმრთელობას

ქვეყნის დაცვას და უსაფრთხოებას.

როგორც ცნობილია სახელმწიფოს და სახელმწიფოებრიობის უმნიშვნელოვანეს ფუნქციად ითვლება დაცვითი ღონისძიებები. ერთერთ უმნიშვნელოვანესად კი სახელმწიფოს ფინანსური მმართველობის სისტემის დემოკრატიულობა, ეკონომიკური გარანტიები და მთლიანობაში ინვესტორების, სახელმწიფოსა და საზოგადოების კანონიერი ინტერესების დაცვა.

ამასთან, ამგვარი დაცვის ორგანიზაციული გარანტიების დამცველებად გამოდიან უფლებადამცველი სპეციალური ინსტიტუტები (სასამართლო და ადმინისტრაციული), ხოლო ეკონომიკური და ინფრასტრუქტურული ინტერესების დამცველად კი შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზა.

უკანასკნელი ათწლეულის განმავლობაში მნიშვნელოვნად განახლდა და გაფართოვდა ადამიანის და მოქალაქეთა დაცვის სპექტრი, რომელიც გულისხმობს მათ მიმართ სახელმწიფოსა და თანამდებობის პირთა მიერ უკანონოობის აღმოფხვრას. დარჩა მხოლოდ ის რომ ამ უფლებების დაცვა მოხერხდეს რეალურად პრაქტიკაში.

დასკვნა

საინვესტიციო პროცესის დაცვის ეკონომიკურ-სამართლებრივი მექანიზმები საქართველოში. აქედან გამომდინარე მთავარი ყურადღება უნდა დაეთმოს ყოველი მოქალაქის კონსტიტუციურად გარანტირებული უფლებების დაცვას სახელმწიფოს მხრიდან. აღნიშნულიდან გამომდინარე ხაზგამოყლია ინვესტორების უფლებები, მათი ურთიერთქმედება და თანამშრომლობა სახელმწიფო სტრუქტურებთან. საინვესტიციო პროცესის დროს წარმოქმნილი სადაო ურთიერთობების გადაჭრის ოპტიმალური გზები.

ბამოყენებული ლიტერატურა

1. თ.კვაბიერიძე საბანკო სისტემის სამართლებრივი უზრუნველყოფა და მისი გავლენა საბაზრო ეკონომიკის ეფექტიან ფუნქციონირებაზე 2008 გვ. 11-12.

2. ოფიციალური ვებ. გვერდი: [http://](http://www.nplg.gov.ge/gsd/cgi-bin/library.exe)

www.nplg.gov.ge/gsd/cgi-bin/library.exe

3. დისერტ. ჯანჯაღავა, უცხოური პირდაპირი ინვესტიციების ზეგავლენა რეციპიენტი ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდაზე.

МЕРОПРИЯТИЯ ПО ОСУЩЕСТВЛЕНИЮ И ЗАЩИТЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВА

ТЕА КВАБЗИРИДZE

Д.Э.Н.

E-mail: t.kvabziridze@gmail.com

ЛАША БАГРАТИОНИ

докторант Азербайджанского гос. экон. унив.

E-mail: lashab1989@gmail.com

НАТО НАТРОШВИЛИ

докторант ГТУ

E-mail: natroshvili1981@gmail.com

Резюме

В работе рассмотрены мероприятия по осуществлению и защите инвестиционной деятельности государства. Проанализировано разрушающее воздействие обстоятельств 90-ых лет на инвестиционные процессы. Главное внимание уделяется защите конституционных прав каждого гражданина со стороны государства. Исходя из этого подчеркнуты права инвестора, его взаимодействие с государственными структурами; оптимальные пути решения спорных отношений, возникающих в процессе инвестирования.

EVENTS FOR THE IMPLEMENTATION AND PROTECTION OF STATE INVESTMENT ACTIVITY

TEA KVABZIRIDZE

doctor of Economic Sciences

E-mail: t.kvabziridze@gmail.com

LASHA BAGRATIONI

PhD of Azerbaijanian State Economical University

E-mail: lashab1989@gmail.com

NATO NATROSHVILI

PhD of GTU

E-mail: natroshvili1981@gmail.com

Summary

The paper discusses the activities and protect the investment of the state. Analyzed the damaging effects of the circumstances of 90th years on the investment processes. The main attention is paid to protecting the rights of every citizen konstitutsonnyh by the state. Based on this underlined the investor's rights, its interaction with government agencies; best solutions to contentious relations arising in the process of invetirovaniya.